

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθῆναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 1875
Αριθ.
Διεκπ. 809

Αθήνησι τῇ 2^ᾳ Μαΐου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3020

Πρός
Τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
Τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Εἰς τὰς Ἱδρας αὐτῶν

Θέμα: «Ἀποφάσεις τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς 30^{ῆς} Ἀπριλίου 2020»

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 30^{ῆς} μηνός Ἀπριλίου ἐ.ἔ., συνεζήτησεν ἐκτενῶς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ Covid-19 καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συνεπειῶν, ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λατρείας εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ τὰς Ἱεράς Μονάς τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔλαβε τὰς ὡς κάτωθι ἀποφάσεις.

Δοξάζει τό Ὄνομα τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι Χάριτι καὶ φιλανθρωπία Αὐτοῦ καὶ προστασίαις τῶν Ἀγίων Του, ἀπεσοβήθη εἰς τὴν Πατρίδα μας ἡ περαιτέρω ἐξάπλωσις τῆς νόσου.

Ἐκφράζει τὰς θερμὰς πατρικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς Αὐτῆς πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἱατροὺς καὶ Νοσηλευτάς, τοὺς ἐπιστήμονας ὑγείας, τοὺς ἀρμόδιους κρατικούς Λειτουργοὺς καὶ πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους μετὰ σθένους, φιλαλληλίας καὶ αὐταπαρνήσεως διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν οἰκείων αὐτῶν.

Δέεται ἐκτενῶς πρὸς τὸν Κύριον διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ὑπὸ τῆς λοιμικῆς νόσου κοιμηθέντων ἀδελφῶν καὶ συλλυπεῖται θερμῶς τοὺς συγγενεῖς των.

Συγχαίρει ἅπαντα τόν Ἑλληνικόν Λαόν, ὅστις ἐτήρησεν ἐξ ἀρχῆς τά ὑποδειχθέντα ὑπό τῶν εἰδικῶν μέτρα, ἐπιδεικνύων πνεῦμα ἀλληλεγγύης, φιλοτιμίας, συνεργασίας, αὐτοθυσίας καί ἀληθινῆς ἀγάπης, παραμένων κατ' οἶκον καί ὑπομένων καρτερικῶς τὰς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ ποικίλας δυσκολίας καί ἀνάγκας.

Ἀπευθύνεται ἰδιαιτέρως πρὸς τόν Ὁρθόδοξον Ἱερόν Κλήρον καί τόν εὐσεβῆ καί φιλόχριστον Ἑλληνικόν Λαόν, καθὼς καί πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀφανεῖς ἐθελοντάς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς συνεργάτας, τοὺς ὁποίους εὐχαριστεῖ καί πατρικῶς εὐλογεῖ, διότι, παρὰ τό γεγονός ὅτι πολλάκις ἐξέφρασαν τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν, ὡς πρὸς τὴν μὴ δυνατότητα συμμετοχῆς των εἰς τὰς Ἱεράς Ἀκολουθίας, ἰδίως τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, αἶροντες τοιοιτοτρόπως «σταυρόν» δυσβάστακτον, παρέμειναν συντεταγμένοι μέ τὰς ἀποφάσεις τῆς Πολιτείας καί μέ τὰς δοθείσας, πατρικῶς καί ὑπευθύνως, ὁδηγίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ Ἱερός Κλήρος καί ὁ πιστός Λαός δικαίως ἐκφράζουν τὴν ὀδύνην αὐτῶν, ἡ δὲ Ἱερά Σύνοδος ἐκφράζει τὴν πικρίαν καί τόν προβληματισμόν Αὐτῆς, διὰ τόν τρόπον μέ τόν ὁποῖον ἀντιμετωπίσθησαν πολλοὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ εἰς τὴν ἐξέχουσαν καί λίαν εὐαίσθητον διὰ τοὺς πιστοὺς περίοδον τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἂν καί ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑγειονομικῆς κρίσεως (28 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ.) ἅπαντες ἐτήρησαν τοὺς κανόνας ὑγιεινῆς καί παρέμειναν κατ' οἶκον, ὥστε νὰ μὴ θέσουν οὔτε τοὺς ἑαυτοὺς των οὔτε τοὺς συνανθρώπους των εἰς οἰονδήποτε κίνδυνον.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐδέχθησαν πολεμικὴν τόσον ἐκ μέρους ὠρισμένων ἀδελφῶν χριστιανῶν, Κληρικῶν καί λαϊκῶν, ὅσον καί ἐκ μέρους ἐκπροσώπων Μέσων Ἐνημερώσεως ἢ καί Κοινοβουλευτικῶν Κομμάτων, οἵτινες, εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε λόγῳ κακῆς πληροφορήσεως ἢ παρεξηγήσεως, μετῆλθαν τόν προσφιλῆ καί εὐκόλον τρόπον τῆς συκοφαντίας, τῆς μυθοπλασίας καί τῶν ὑβρεων. Ἀπαντας ἡ Ἱερά Σύνοδος συγχωρεῖ καί εὐλογεῖ πατρικῶς, ταυτοχρόνως ὅμως δηλώνει ὅτι ὀφείλουν νὰ ἀποκαταστήσουν τὰς συκοφαντίας διὰ νὰ μὴ παραμένουν ἐκθετοὶ ἔναντι τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἀληθείας.

Ὑποδέχεται μέ ἐλπίδα τό ἀπὸ 28^{ης} Ἀπριλίου ἐ.ἔ. διάγγελμα τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Κυριάκου Μητσοτάκη, τόν ὁποῖον συγχαίρει διὰ τὰς εὐχαριστίας, ἃς ἐξέφρασε δημοσίως, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καί σύμπαντα τόν Ἱερόν Κλήρον καί τόν εὐσεβῆ Λαόν Αὐτῆς, ἀναγνωρίζων τοιοιτοτρόπως τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πανδημίας. Σημαντικόν ρόλον εἰς αὐτὴν τὴν δημοσίαν ἀναγνώρισιν τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχε καί ἡ Ὑπουργὸς Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Νίκη Κεραμέως, διὰ τοῦτο καί ἐπισημαίνεται ἡ συμβολή αὐτῆς.

Ἐκφράζει τὴν χαρὰν Αὐτῆς, διότι ὁ κύριος Πρωθυπουργὸς ἔτεινε «εὐήκοον οὖς» εἰς τὴν ἀπὸ 22^{ας} Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἐπιστολὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρ-

χιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὅστις μετά ποιμαντικῆς ἀγωνίας μετέφερεν εἰς Αὐτόν τήν κοινήν πεποίθησιν τοῦ Σώματος τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καί τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ, ὅτι ἐπέστη ὁ χρόνος διὰ τήν, ὑπό τόν ὅρον τῆς τηρήσεως ὑγειονομικῶν μέτρων, προσέλευσιν πιστῶν εἰς τούς Ἱερούς Ναούς καί τās Ἱεράς Μονάς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τόσον διὰ προσκύνημα, ὅσον καί διὰ συμμετοχὴν εἰς τās Ἱεράς Ακολουθίας, εἰς τό ἱερώτατον Μυστήριον τῆς Θείας Λειτουργίας καί τὰ λοιπά Ἱερά Μυστήρια, καί διὰ τοῦτο ἡ Πολιτεία ἀπεφάσισε τήν δυνατότητα σταδιακῆς προσβάσεως τῶν πιστῶν εἰς τούς Ἱερούς Ναούς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἀσφαλῶς, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπεθύμει καί ἀνέμενεν ἀπό τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς «σταδιακῆς ἐπιστροφῆς εἰς τήν κανονικότητα» (4 Μαΐου ἐ.ἔ.) τήν ἐπιστροφήν τῶν πιστῶν εἰς τήν Θείαν Λατρείαν, συμφώνως πρὸς ὅσα ἡ ἰδία ἐζήτησεν. Ὅμως, κατόπιν πολλῆς συζητήσεως, ἀπεφάσισε νά ἀποδεχθῇ τήν ἀπόφασιν τῶν ὀργάνων τῆς Πολιτείας διὰ τήν ὑπό ὅρους πλήρη ἐπιστροφήν τῶν πιστῶν εἰς τούς Ἱερούς Ναούς ἀπό τῆς Κυριακῆς 17^{ης} Μαΐου ἐ.ἔ., ἐκλαμβάνουσα καί χρησιμοποιοῦσα τό χρονικόν τοῦτο διάστημα ὡς δυνατότητα ἀναλόγου προετοιμασίας καί προσαρμογῆς, ὑπό τās παρούσας ὑγειονομικὰς συνθήκας καί προϋποθέσεις, διὰ τόν προγραμματισμόν τελέσεως τῶν Ἱερῶν Ακολουθιῶν μέ τήν συμμετοχὴν τῶν πιστῶν.

Ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν ὅπως μὴ συγκληθῇ ἐκτάκτως ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι ἤδη ἡ Πολιτεία διὰ τοῦ κυρίου Πρωθυπουργοῦ καί τῶν ἀρμόδιων Ὑπουργῶν καί Ἱατρῶν ἀπεδέχθη τήν, διὰ τῆς ὡς ἄνω ἀναφερθείσης ἀπὸ 22^{ας} Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἐπιστολῆς παρέμβασιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου Αὐτῆς, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὡς πρὸς τήν συμμετοχὴν τῶν πιστῶν εἰς τήν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, βάσει τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων ὑγιεινῆς. Πρὸς τοῦτο, συμφώνως πρὸς τό διάγγελμα τοῦ κυρίου Πρωθυπουργοῦ περὶ συμμετοχῆς τῶν πιστῶν εἰς τήν Θείαν Λατρείαν «μέ αὐστηροὺς κανόνες πού θά συμφωνηθοῦν μέ τήν Ἱερά Σύνοδο καί τήν ἐπιστημονικὴ κοινότητα», ἐπεξεργάζεται ἤδη προτάσεις, προκυπτούσας ἐκ τῶν συμπερασμάτων τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, τās ὁποίας, ἀφοῦ συνέλθῃ καί πάλιν κατὰ τήν 12^{ην} Μαΐου ἐ.ἔ., θά καταθέσῃ πρὸς τήν Πολιτείαν, προκειμένου νά διευκρινισθοῦν οἱ τρόποι τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν πιστῶν εἰς τήν κανονικὴν λειτουργικὴν ζωὴν, οἵτινες θά ἰσχύσουν ἀπὸ τῆς Κυριακῆς 17^{ης} Μαΐου ἐ.ἔ., ὅτε οἱ πιστοὶ θά ἐπανέλθουν ὑπό ὅρους εἰς τήν κοινήν Λατρείαν ἐντὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

Ἐπαναλαμβάνει καί πάλιν ὁμοφώνως ὅτι τὰ ἀφορῶντα εἰς τό Ἱερόν Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας καί τῆς Θείας Κοινωνίας τυγχάνουσιν ἀδιαπραγμάτευτα, ὡς ζητήματα Πίστεως, καί τηρεῖται ὅ,τι ἀκριβῶς ὀρίζεται

ὑπό τῶν Θείων καί Ἱερῶν Κανόνων καί τῆς Παραδόσεως τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπαναβεβαιώνει τήν παγίαν θέσιν Αὐτῆς ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμπαρίσταται ἠθικῶς καί ὕλικῶς εἰς τήν Ἑλληνικήν Πολιτείαν καί θά συνεχίσῃ νά τήν συνδράμῃ, χρησιμοποιοῦσα πᾶσαν δυνατότητα καί μέσον διά πᾶν ζήτημα σχετικόν μέ τήν ὑγείαν καί τήν εὐημερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Αἶρει τήν προγενεστέραν, ἀπό 1^{ης} Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ἀπόφασιν Αὐτῆς περί ἀποχῆς Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Διακόνων καί Μοναχῶν εἰς δημοσίας δηλώσεις καί ἐμφανίσεις εἰς τά Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως καί τό Διαδίκτυον, ἡ ὁποία εἶχε ὡς μοναδικόν στόχον, ὅπως ἐξ ἀρχῆς ἐτονίσθη, τήν ὑπαρξιν «ένιαίας φωνῆς» τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας πρὸς τήν κοινωνίαν. Παρακαλεῖσθε, ὅμως, καί πάλιν, ἐφ' ὅσον χρειασθῇ ἡ ἐπικοινωνία τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος μετά τῶν Δημοσίων Ἀρχῶν δι' ἐκκλησιαστικά ζητήματα εὐρυτέρου ἐνδιαφέροντος, νά τό πράξητε, κατὰ τήν ἐκκλησιαστικήν τάξιν καί δεοντολογίαν, μέσῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐνῷ τό αὐτό καλοῦνται νά πράττουν καί οἱ ὑφ' ὑμᾶς Ἱερεῖς, Μοναχοί καί Μοναχαί, δι' ὑμῶν, τοῦ οἰκείου αὐτῶν Ποιμενάρχου.

Εὐχαριστεῖ ἰδιαίτερος τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεον, ὅστις εἰς τήν ἐνεστῶσαν λίαν κρίσιμον καί δυσχερῇ περίοδον ἀνέλαβε τό εὐθυνοφόρον διακόνημα τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τά Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως, καί μέ ἀπόλυτον σεβασμόν πρὸς τό συνοδικόν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, σοβαρότητα, ὑπευθυνότητα, εὐγένειαν, νηφαλιότητα, τό ἔφερεν ἐπιτυχῶς εἰς πέρας, συνεπικουρούσης τῆς θεολογικῆς αὐτοῦ καταρτίσεως καί τῆς ἐν γένει παιδείας του.

Ἀπό τῆς Δευτέρας 11^{ης} Μαΐου ἐ.ἔ., αἱ Ὑπηρεσίαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων θά ἐπανέλθουν εἰς τήν κανονικήν ἡμερησίαν λειτουργίαν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους καί τοὺς κανόνας ὑγιεινῆς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν θεσπισθῇ ὑπό τῆς Πολιτείας, ὡς πρὸς τήν ἀσφαλῆ διά τήν ὑγείαν λειτουργίαν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Ὅρίζει ὅτι, διά τήν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ 4^{ης} ἕως 16^{ης} Μαΐου ἐ.ἔ., καθ' ἣν αἶρεται μερικῶς ἡ κρατικὴ ἀπαγόρευσις τῆς προσελεύσεως τῶν πιστῶν εἰς τοὺς Ἱερούς Ναοὺς καί ἐπιτρέπεται ἡ παρουσία αὐτῶν μόνον διὰ λόγους προσκυνηματικούς καί κατ' ἰδίαν προσευχῆς, συμφώνως καί πρὸς τήν ἐπισυναπτομένην ὑπ' ἀριθ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 27807/2.5.2020 (ΦΕΚ Β' 1643) Κοινὴν Ὑπουργικὴν Ἀπόφασιν (Κ.Υ.Α.) τῶν Ὑπουργῶν Παιδείας καί Θρησκευμάτων καί Ὑγείας, ἰσχύουν τὰ κάτωθι:

1) Συνεχίζεται, κατὰ τὰ ἰσχύοντα, ἡ τέλεσις τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν», ἐπιτρεπομένης καί τῆς ραδιοφωνικῆς, τηλεο-

πτικῆς ἢ διαδίκτυακῆς ἀναμεταδόσεως αὐτῶν. Αἱ θύραι τῶν Ἱερῶν Ναῶν θά ἀνοίγωνται μετὰ τό πέρας τῶν Ἱερῶν Ακολουθιῶν, καί ἐφ' ὅσον παρέλθῃ χρονικόν διάστημα τοῦλάχιστον μιᾶς (1) ὥρας, κατὰ τήν διάρκειαν τῆς ὁποίας θά διενεργῇται ὁ φυσικός ἐξαερισμός τοῦ ἱεροῦ χώρου.

2) Πρὸς τόν σκοπὸν τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν πιστῶν δέον ὅπως ἀναρτηθοῦν εἰς τοὺς εἰδικούς Πίνακας Ἀνακοινώσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἢ καί εἰς τὰς ὑφισταμένας ἱστοσελίδας αὐτῶν εἰς τό διαδίκτυον: α) τό ὠράριον τελέσεως τῶν Ἱερῶν Ακολουθιῶν, β) τό ὠράριον κατὰ τό ὁποῖον ὁ Ἱερός Ναός παραμένει ἀνοικτός διὰ τήν προσέλευσιν τῶν πιστῶν καί γ) ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι δύνανται νά παρευρίσκωνται ταυτοχρόνως ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ὅστις καθορίζεται συμφώνως πρὸς τήν ἀναλογίαν τοῦ ἑνὸς προσώπου ἀνά δέκα (10) τ.μ. ἐπιφανείας καί μέ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καί ἡμίσεως (1,5) μέτρου μεταξύ αὐτῶν, μέ τήν ἐπιφύλαξιν ὅτι εἰς περιπτώσιν κατὰ τήν ὁποίαν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ (εἰς τόν ὁποῖον δέν συμπεριλαμβάνονται οἱ βοηθητικοὶ χώροι) ὑπερβαίνει τὰ πεντακόσια (500) τ.μ., ὡς μέγιστος ἀριθμὸς παρευρισκομένων ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁ ἀριθμὸς τῶν πεντήκοντα (50) προσώπων.

3) Εἰς τὰς εἰσόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν δέον ὅπως ληφθῇ ἄμεσος μέριμνα νά ὑφίστανται σταθμοὶ ἀντισηπτικῶν/ἀπολυμαντικῶν, ὥστε οἱ ἐντὸς αὐτῶν εἰσερχόμενοι πιστοὶ νά τηροῦν ἀπαραιτήτως τήν ὑποχρεωτικὴν δι' ἅπαντας διαδικασίαν ἀπολυμάνσεως τῶν χειρῶν των.

4) Δέον ὅπως ὑπάρξῃ διευθέτησις τοῦ χώρου ἐκάστου Ἱεροῦ Ναοῦ πρὸς τόν σκοπὸν τῆς παρουσίας πιστῶν, συμφώνως πρὸς τήν κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἀναλογίαν τοῦ ἑνὸς προσώπου ἀνά δέκα (10) τ.μ. ἐπιφανείας καί μέ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καί ἡμίσεως (1,5) μέτρου μεταξύ των. Πρὸς τοῦτο, κρίνεται ἀπαραίτητος, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται τοιαύτη δυνατότης, ἡ ὑπαρξὶς ἐντὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν μόνον τῶν κατὰ τὰ ὡς ἄνω προβλεπομένων καθισμάτων, τοποθετημένων εἰς τὰς ἀναλόγους ἀποστάσεις μεταξύ των καί ἡ ἀπόσυρσις τῶν ὑπολοίπων.

5) Κατὰ τήν εἴσοδον εἰς τόν Ἱερόν Ναόν ἐφαρμόζεται σύστημα ἐλεγχομένης ἀναμονῆς τῶν πιστῶν πρὸς ἀποφυγὴν συνωστισμοῦ. Νά τηρῇται δέ ἡ ἀπόστασις τοῦ ἑνὸς καί ἡμίσεως (1,5) μέτρου μεταξύ των. Ὁ ἐφαρμόζων τό σύστημα ἐλέγχου ἀναμονῆς εἰς τὰς εἰσόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν συνιστᾶται νά φέρῃ τὰ προβλεπόμενα μέτρα προστασίας (μάσ-κα, γάντια κ.λπ.). Ὃπου ὑπάρχει δυνατότης, προτείνεται ἡ χρῆσις διαφορετικῶν θυρῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ὡς πρὸς τήν εἴσοδον καί ἐξοδον τῶν πιστῶν. Εἰς τὰς ἐξόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν δέον ὅπως τοποθετηθοῦν ὑποχρεωτικῶς εἰδικοί κάδοι διὰ τήν ἀπόρριψιν χρησιμοποιοθέντος ἐξοπλισμοῦ ὑγιεινῆς.

6) Ὁ φυσικός ἐξαερισμός τῶν Ἱερῶν Ναῶν καθ' ὅλον τό χρονικόν διάστημα, κατὰ τό ὁποῖον παραμένουν ἀνοικτοὶ διὰ τήν προσέλευσιν πιστῶν, εἶναι ὑποχρεωτικός. Εἰς περιπτώσιν χρήσεως τεχνητοῦ κλιματισμοῦ

δέον ὅπως ληφθῇ ἄμεσος μέριμνα διὰ τόν καθαρισμόν τῶν φίλτρων αὐτοῦ, ἐνῶ καί κατὰ τήν διάρκειαν τῆς τυχόν λειτουργίας αὐτοῦ, θά πρέπει νά ἐξασφαλίζεται καί ὁ ταυτόχρονος φυσικός ἐξαερισμός τοῦ ἱεροῦ χώρου, μέ ἀνοικτάς τάς θύρας καί τά παράθυρα αὐτοῦ.

7) Εἶναι ἀπαραίτητος καί ἀπολύτως ἀναγκαία ἡ συχνή καί μετά σχολαστικότητος καθαριότης καί τακτική ἀπολύμανσις τῶν σημείων εἰς τά ὅποια παρατηρεῖται πρόσβασις τῶν πιστῶν, ὡς καί εἰς τάς ἐπιφανείας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καί ἰδιαιτέρως εἰς ὅσας τυχόν ἄπτονται ὑπό τῶν πιστῶν. Ἡ καθαριότης δέον ὅπως πραγματοποιῆται διὰ τῆς χρήσεως ἀντισηπτικοῦ διαλύματος, ἐνῶ εἰς ἐμφανές σημεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ νά τοποθετηθῇ ὁ προβλεπόμενος ἀναγκαῖος ἐξοπλισμός ὑγιεινῆς (χαρτομάνδηλα, πλαστική σακούλα κ.λπ.).

8) Καθ' ὅλην τήν διάρκειαν παραμονῆς εἰς τόν Ἱερόν Ναόν, οἱ πιστοί, μέ προσωπικήν αὐτῶν εὐθύνην καί μέριμναν, συνιστᾶται νά φέρουν προστατευτικόν ἔνδυμα προσώπου ἐξ ὑφάσματος (μάσκα). Ἐάν, κατὰ τήν διάρκειαν τῆς παραμονῆς πιστοῦ εἰς τόν Ἱερόν Ναόν, οὗτος παρουσιάσῃ συμπτώματα ἀσθενείας, πρέπει νά ληφθῇ μέριμνα διὰ τήν ἄμεσον καί ἀσφαλῆ ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἢ, ἐφ' ὅσον τοῦτο δέν εἶναι δυνατόν, διὰ τήν ἀσφαλῆ μετακίνησιν αὐτοῦ εἰς εἰδικόν χώρον πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαφῆς μέ ἄλλα πρόσωπα. Πρὸς τόν σκοπόν αὐτόν πρέπει νά ληφθῇ ἡ ἀνάλογος μέριμνα καί νά προβλεφθῇ ἡ ὑπαρξίς εἰδικοῦ χώρου (π.χ. γραφεῖον, χώρος πνευματικοῦ κέντρου κ.λπ.), εἰς τόν ὁποῖον θά ὑφίστανται ἐπαρκῆς ἐξαερισμός, μάσκες, χαρτομάνδηλα, πλαστική σακούλα, διὰ τήν ἀπόρριψιν αὐτῶν, καί ἀντισηπτικόν χειρῶν.

9) Ὅσοι ἐκ τῶν πιστῶν ἀνήκουν εἰς τάς ὑγειονομικῶς εὐπαθεῖς ομάδας (ἡλικιωμένοι, ἀσθενεῖς πάσχοντες ἀπὸ ἀναπνευστικά προβλήματα ἢ σακχαρώδη διαβήτην ἢ καρδιαγγειακά νοσήματα, ἀνοσοκατεσταλμένοι ἢ γενικῶς πρόσωπα μέ συμπτώματα ἀσθενείας), δέον ὅπως ἀποφύγουν τήν ἔξοδον ἐκ τῆς οἰκίας των, χάριν προστασίας τόσο τῆς ὑγείας αὐτῶν, ὅσον καί τῶν ἀδελφῶν των.

10) Τά ἀνωτέρω ἰσχύουν δι' ἅπαντας τοῦ Ἑνοριακοῦς, Προσκυνηματικοῦς, Κοιμητηριακοῦς, Ἰδρυματικοῦς κ.λπ. Ἱ. Ναοῦς, τά Μητροπολιτικά καί Ἑνοριακά Παρεκκλήσια, οὐχί ὅμως διὰ τά Παρεκκλήσια, τά ὅποια εὐρίσκονται ἐντός ιδιωτικῶν κτημάτων, κτιρίων καί ἐπιχειρήσεων (π.χ. συγκροτημάτων κατοικιῶν, χώρων ἐκδηλώσεων, ξενοδοχείων κ.λπ.), εἰς τά ὅποια δέν ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσις Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί ἡ προσέλευσις προσκυνητῶν.

11) Ὡς πρὸς τάς Ἱεράς Μονάς ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται κατὰ τά ἰσχύοντα ἡ «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν» τέλεσις τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, λαμβανομένων ὅλων των ἀπαραιτήτων μέτρων προστασίας τῆς ὑγείας τῶν μοναστικῶν ἀδελφοτήτων, ἐνῶ, τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, δέν ἐπιτρέπεται ἡ προσέλευσις προσκυνητῶν.

Ταῦτα πάντα γνωρίζουσα τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως προτρέψητε τοὺς ὑφ' ὑμᾶς Κληρικούς, Μοναχοὺς καὶ Μοναχάς, τὰ μέλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων καὶ καὶ τοὺς λοιποὺς τιμίους συνεργάτας ὑμῶν, ὡς καὶ πάντα πιστὸν χριστιανόν, διὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν καὶ τήρησιν πασῶν τῶν κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἀποφάσεων, κατὰ τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς ἐκάστου εὐθύνης, εὐχαριστοῦντες καὶ δοξάζοντες οὕτω τὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν Ἀναστάντα Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐπὶ δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
 † Ὁ Θεσσαλονίκης Ἀνθιμος
 † Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Τίτος
 † Ὁ Μηθύμνης Χρυσόστομος
 † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Χρυσόστομος
 † Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
 † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Θεόφιλος
 † Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Γεώργιος
 † Ὁ Παροναξίας Καλλίνικος
 † Ὁ Φωκίδος Θεόκτιστος
 † Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς Ἰουστῖνος
 † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Στέφανος
 † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀθανάσιος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 † Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Ἀποβέβας Ἀντίγραφον
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Κοινοποιήσεις:

- 1) Αξιότιμον κ. Νίκη Κεραμέως - Υπουργὸν Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
- 2) Αξιότιμον κ. Βασίλειον Κικίλιαν - Υπουργὸν Ὑγείας
- 3) Αξιότιμον κ. Γεώργιον Καλαντζῆν - Γενικὸν Γραμματέα Θρησκευμάτων